

Han håller legenden levande

Till spelningarna åker han i en jättelik Cadillac – precis som sin förebild.

Nu har ännu en dröm gått i uppfyllelse.
– Tänk att Calle har haft spelet en gång, säger Niklas Thornéus och känner med fingrarna över de pärlmorforsedda knapparna.

Niklas från Boden brinner för Calle Jularbos musik

BODEN Carl Jularbo är utan omväp en av Sveriges genom tiderna mest omtyckta musikanter. För generationerna som besökte dansbanorna mellan 1930 och 1960 är melodier som Drömmen om Elin och Livet i Finnskogarna klassiker fullt jämförbara med musiken som Beatles och Abba gjorde.

Men säger någon Jularbo i dag ser förmodligen merparten av den yngre generationen ut som frågetecken.

Det finns ändå undantag. Niklas Thornéus från Sävast är ett sånt. Han är en 29-årig småbarnsfar och han brinner för dragspelsmusik i allmänhet - och Carl Jularbos musik i synnerhet.

– Jag älskar Calles musik. För min del är han kungen. Den enklaste vals kunde han höja bara genom sitt fantastiska sätt att spela, säger han.

Han sätter på en skiva och vrider upp volymen.

– Hör, säger han och lägger huvudet på sned.

Drömmen blev verklighet

Efter en stunds lyssnande spricker han upp i ett nytt leende.

– Oj, oj, oj. Det är inte många som kan göra om det där. Många säger förresten att den här inspelningen av Brudvalsens kanske var hans bästa. Han har gjort så mycket bra så det känns nästan omöjligt att välja, säger han.

Rummet i villan hemma i Sävast är fyllt med olika dragspel men endast ett står i en inglasad monter. Han läser upp skåpet och plockar sedan ut ett trekörigt femradigt Accordiaspel från Hagström. På sidan står det Jularbo med stora bokstäver.

– Det här har varit min dröm så länge och nu fick jag äntligen chansen att köpa ett spel. Det här hade han när filmen Livet i Finnskogarna spelades in, säger han.

Intresset för dragspelskungen har växt successivt och ute på gårdsplanen står en jättelik rosa Cadillac och glänser.

– Gissa vem som hade en sån, säger Niklas Thornéus och gapskrattar.

I nästa andetag ger han själv svaret.

– Calle hade en som turnébil fast den var vit. Så jag var ju tvungen att köpa en jag också, säger han.

Anders Eldeman som leder Melodikrysset sa i ett sina program att han tyckte att dagens musiker ofta klär sig som om de går hemma och är sjukskrivna.

Något sådant kan inte Niklas Thornéus beskyllas för. När det är dags för spelning tar han på sig en kritstreckrandig kostym.

– Fast Calle hade skraddarsytt. Det har jag inte riktigt råd med. Inte än, tillägger han med ett lurigt leende.

Med dragspelet i bagaget

Dragspelsmusiken fick han med modersmjölken eftersom morfar och hans bröder var spelmän. I dag är han själv en mycket skicklig dragspelsmusiker och tillsammans med hustrun Mona reser han över hela den norra landsändan där han anlitas på danser, bröllop och allehanda fester.

Ofta får han frågan om han kan spela någon av Jularbos låtar. Carl Jularbo spelade in 1577 titlar mellan 1913 och 1962 så det finns några att välja mellan.

– Det är ingen som spelat in fler, det är svenskt rekord och det är nog omöjligt att slå. Jag har till och med lirat någon Callelåt i kyrkan. De finns flera som är otroligt finstämda, säger han och fortsätter:

– Jag som lyssnar så mycket på Calles musik kan höra nyanser mellan olika inspelningar. Trots att det är dur och i grunden väldigt glad musik så kan man hitta en tråd av vemod och det gör den så unik och speciell.

Vid dragspelsstämman i Avan i augusti var det flera musiker som kom fram och beundrade spelet.

– Det är klart, det sticker ju ut lite. Det gör det även i klangen. Jag är jättenöjd, det är ett fantastiskt fint spel.

Några planer på att sälja det vidare finns inte.

– Det enda jag kan tänka mig är att byta det mot ett annat spel som Calle har haft.

Musiken – en kulturskatt

Det är höst men förhoppningen är att kunna köra den rosa Cadillacen under de riktigt fina höstdagarna.

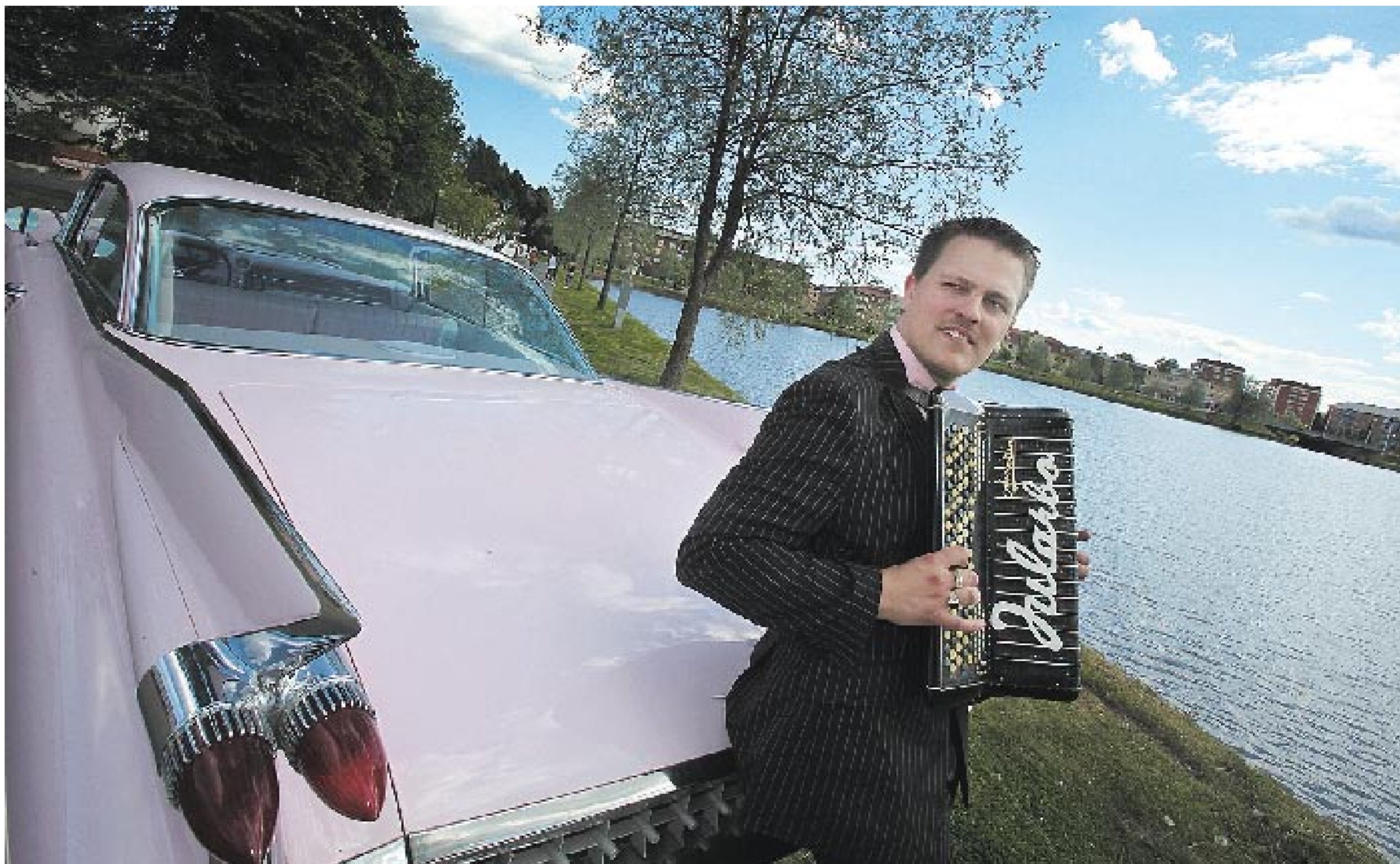
– Det är en så härlig känsla att få glida fram och ha det här spelet på baksätet. Och att få åka till en spelning en vacker dag med lite Callemusik i högtalaren, det är ren njutning.

Han håller inte med om att musiken känns mossig.

– Den musik han gjorde lever. Och jag ska också ge mitt bidrag för att den här kulturskatten ska få fortsätta att leva.

Det säger Bodens egen Jularbo.

JOAKIM NORDLUND

▲ Niklas Thornéus, Bodens egen Jularbo, kör omkring i en Cadillac Coupe deville serie -62.

FOTO: JOAKIM NORDLUND

▲ När Jularbo sålde spelet den 13 november 1947 utfärdade han det intyg som även det följde med dragspelet som Niklas Thornéus nu blivit ägare till.

▲ Niklas Thornéus med dragspel och Cadillac vid Bränna Strand i Boden.

▲ Accordiaspelet från Hagström som Carl Jularbo en gång spelade på bär också spår av snus mellan knapparna. Ett kännetecken eftersom Jularbo-Calle var en snusare av stora mått.

fakta

Niklas fem Jularbofavoriter

1. LIVET I FINNSKOGARNA. "Hans största hit kan man nog säga. Dels sättet han spelar den på, det kan ingen efterlikna fullt ut. Sedan är det en enkel bit men som ändå säger så mycket."

2. DRÖMMEN OM ELIN. "När han går in på sista repriserna och när man hör de där bälgskaknings-snärtarna i diskanten så blir det så oerhört klämligt. Tusentals dragspelsare har väl gjort den men ingen har gjort den som Calle."

3. VID KÄLLSJÖN. "Den är väldigt fin och den har en mollprejs. Den är så oerhört vacker och har ett vemod i sig. Jag brukar spela den då och då. Biten gjordes av en blind dragspelsare som hette Viktor Löpare."

4. DELSBOVALS. "Även den har ett vackert vemod över sig. Än en gång en väldigt enkel vals men när Calle spelar den blir det magi. Han visar än en gång hur han tar det enkla och förvandlar det. Den spelades in på 40-talet med Harry Brandelius som vokalist."

5. HAMMERSTAPOLKA. "Ett otroligt tempo och han var bergfast i rytmen. När man tänker på att han bara spelade med fyra fingrar (tummen bakom greppbrådan) då är det svårt att fatta hur han fick till det."

Carl Jularbo

■ Han levde mellan 1893-1966.

■ Han hette egentligen Karl Karlsson från början men under sin uppväxt bodde han i Folkärna socken i södra Dalarna, nära byn Jularbo. Därifrån hämtade han sedan sitt artistnamn.

■ Han började spela dragspel redan som femåring och ansågs vara ett underbarn.

■ Mellan 1909 och 1916 vann han cirka 150 dragspels tävlingar. Längre fram i karriären förbjöds han att delta med motiveringen att han var professionell.

■ Livet i Finnskogarna såldes i över tre miljoner exemplar.

▲ Ett av de många fotografier som hänger i Niklas Thornéus dragspelsrum föreställer förebilden Carl Jularbo där han står med ett enradigt dragspel framför sin Cadillac Coupe deville -59.

▲ På CD-fodralet till den här samlingsinspelningen håller dragspelslegenden i samma spel som i dag är i Niklas Thornéus ägo.